

# De Systematische Activeringsmethode als verpleegkundige interventie bij depressieve ouderen; een interventiestudie

Gepubliceerd: 06-05-2009 Laatste bijgewerkt: 06-05-2024

Primair doel: Het verkrijgen van inzicht in de effectiviteit van de SAM op depressieve symptomen, kwaliteit van leven, activiteitsniveau, mastery en kosten in vergelijking met gebruikelijke zorg bij klinisch opgenomen depressieve ouderen. Secundair...

|                             |                                          |
|-----------------------------|------------------------------------------|
| <b>Ethische beoordeling</b> | Goedgekeurd WMO                          |
| <b>Status</b>               | Werving gestopt                          |
| <b>Type aandoening</b>      | Stemmingsstoornissen en -afwijkingen NEG |
| <b>Onderzoekstype</b>       | Interventie onderzoek                    |

## Samenvatting

### ID

NL-OMON35499

### Bron

ToetsingOnline

### Verkorte titel

Effectiviteit van een verpleegkundige interventie bij depressieve ouderen

### Aandoening

- Stemmingsstoornissen en -afwijkingen NEG

### Synoniemen aandoening

depressie, depressieve stoornis

### Betreft onderzoek met

Mensen

### Ondersteuning

**Primaire sponsor:** Vrije Universiteit

**Overige ondersteuning:** Altrecht; instelling voor ggz en VU afdeling Klinische Psychologie.

Er wordt nog gezocht naar aanvullende financiering.

## Onderzoeksproduct en/of interventie

**Trefwoord:** depressieve stoornis, Systematische Activeringsmethode, verpleegkunde

## Uitkomstmaten

### Primaire uitkomstmaten

Depressieve symptomen (Geriatric Depression Scale [GDS] en Montgomery Asberg

Depression Rating Scale [MADRS])

Kwaliteit van Leven (MOS 36 items Short Forms Health Survey [SF-36])

Activiteitsniveau (zelf ontwikkelde activiteitenlijst)

Mastery (Pearlin Mastery Scale)

Kosten (Trimbos/iMTA questionnaire for costs associated with Psychiatric

Illness [Tic-P])

### Secundaire uitkomstmaten

implementatie (zelf ontwikkelde semi - gestructureerde vragenlijst)

## Toelichting onderzoek

### Achtergrond van het onderzoek

Een depressieve stoornis is de meest voorkomende psychiatrische stoornis bij zowel volwassenen als ouderen. Het hebben van een depressieve stoornis heeft in de meeste gevallen een grote impact op het dagelijks leven. Patienten voelen zich een groot deel van de dag somber en komen tot niets meer. Dit kan leiden tot ernstige zelfverwaarlozing. Er zijn verschillende mogelijkheden om een depressieve stoornis te behandelen. Een van die mogelijkheden is Activity scheduling. Dit is een korte gedragmatige behandelmethode waarin patienten leren dat het ondernemen van plezierige activiteiten een positieve invloed heeft op de stemming. Uit onderzoek blijkt dat dit een effectieve behandelmethode is bij verschillende populaties (volwassenen, ouderen, Klinische opname, ambulant). Echter deze methode is wat op de achtergrond geraakt en wordt weinig toegepast. Om activity Scheduling toepasbaar te maken

voor een brede doelgroep is deze methode omgevormd als verpleegkundige interventie als Systematische ActiveringsMethode (SAM). Ondanks de veelbelovende resultaten is het niet duidelijk wat de effecten van de SAM zijn op depressieve symptomen als deze interventie uitgevoerd wordt door verpleegkundigen. In voorgaande studies wordt de SAM vooral als een psychologische interventie gebruikt. Het is niet vanzelfsprekend om aan te nemen dat de effecten vergelijkbaar zijn. In de eerste plaats is het opleidingsniveau van verpleegkundigen lager. In de tweede plaats hebben verpleegkundigen een andere professionele relatie met de patiënten en een andere taakstelling dan psychologen. Het is de verwachting dat de SAM een kostenbesparende interventie is, gezien de positieve effecten in vergelijking met concurrerende interventies als cognitieve gedragstherapie en antidepressieve medicatie. Naar de kosteneffectiviteit van de AS is echter, voor zover ons bekend, geen onderzoek gedaan.

## **Doel van het onderzoek**

Primair doel: Het verkrijgen van inzicht in de effectiviteit van de SAM op depressieve symptomen, kwaliteit van leven, activiteitsniveau, mastery en kosten in vergelijking met gebruikelijke zorg bij klinisch opgenomen depressieve ouderen.

Secundair doel: Het verkrijgen van inzicht in de factoren die de implementatie van de SAM beïnvloeden.

## **Onderzoeksopzet**

Het betreft een experimentele multicenter studie. er worden 5 instellingen geworven die ieder 2 kortdurende behandelunits voor ouderen met een psychiatrische stoornis aanleveren. De units worden gematcht op concurrende interventies (zoals cognitieve gedragstherapie) en open/gesloten unit. De gematchte units worden gerandomiseerd in een experimentele unit en controle unit. op de experimentele unit wordt de SAM geïntegreerd in het bestaande zorgaanbod en vergeleken met treatment as usual. Er worden in totaal 102 patiënten geworven (51 per conditie).

## **Onderzoeksproduct en/of interventie**

De interventie bestaat uit een kortdurende cursus (7 weken) die patiënten volgen. Tijdens de cursus worden de volgende thema's besproken: in kaart brengen van de stemming, kiezen van plezierige activiteiten, maken en uitvoeren van een activiteitenplan, gebruik maken van hulpbronnen en bestendinging. Aan de patiënten wordt gevraagd om tijdens de cursus dagelijks de stemming in kaart te brengen middels een rapportcijfer. Iedere patiënt ontvangt voor aanvang van de cursus een cursusboek dat zij mogen houden. De verpleegkundigen die de patiënten begeleiden ontvangen een kortdurende training van 2 dagdelen.

## **Inschatting van belasting en risico**

Belasting: 7 weken a 45 min volgen van de cursus + 5 - 10 min huiswerk per dag.

Risico's: geen

## Contactpersonen

### Publiek

Vrije Universiteit

van der Boechorststraat 1  
1081 BT Amsterdam  
NL

### Wetenschappelijk

Vrije Universiteit

van der Boechorststraat 1  
1081 BT Amsterdam  
NL

## Locaties

### Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

## Deelname eisen

### Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

### Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

\* Leeftijd \* 60 jaar.

\* Er is sprake van een depressieve stoornis als hoofddiagnose: Major Depressive Disorder, moderate/severe, DSM-IV-tr: codes 296.2x, 296.3x. De diagnose wordt vastgesteld met

behulp van de MINI (M.I.N.I. Internationaal Neuropsychiatrisch Interview) (van Vliet et al. 2000). Deze wordt bij inclusie afgenomen door de onderzoeker.

\* De patiënt beheerst de Nederlandse taal in woord en geschrift.

\* De patiënt heeft toestemming verleend voor deelname aan het onderzoek via de Informed Consentprocedure.

## **Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)**

\* Cognitieve problemen (MMSE <24). Deze wordt bij inclusie afgenomen door de onderzoeker.

\* Obsessief Compulsieve stoornis. Dit wordt vastgesteld met de MINI (van Vliet et al. 2000).

## **Onderzoeksopzet**

### **Opzet**

|                  |                               |
|------------------|-------------------------------|
| Type:            | Interventie onderzoek         |
| Onderzoeksmodel: | Parallel                      |
| Toewijzing:      | Gerandomiseerd                |
| Blindering:      | Enkelblind                    |
| Controle:        | Actieve controle groep        |
| Doel:            | Organisatorisch/zorgonderzoek |

### **Deelname**

|                         |                       |
|-------------------------|-----------------------|
| Nederland               |                       |
| Status:                 | Werving gestopt       |
| (Verwachte) startdatum: | 01-10-2009            |
| Aantal proefpersonen:   | 102                   |
| Type:                   | Werkelijke startdatum |

## **Ethische beoordeling**

Goedgekeurd WMO

Datum: 06-05-2009

|                     |                    |
|---------------------|--------------------|
| Soort:              | Eerste indiening   |
| Toetsingscommissie: | METC Amsterdam UMC |
| Goedgekeurd WMO     |                    |
| Datum:              | 30-11-2010         |
| Soort:              | Amendement         |
| Toetsingscommissie: | METC Amsterdam UMC |

## Registraties

### Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

### Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

### In overige registers

| Register | ID             |
|----------|----------------|
| CCMO     | NL26878.029.09 |